

КАКВО НАУЧИХМЕ?

контрол и оценка
Изходно ниво

1. Какво представлява философският диалог?

- А) лекомислена форма на забавление
- Б) настоятелна принуда за общуване
- В) остра размяна на реплики
- Г) съвместно търсене на истината

2. Кой философ смята, че принципите на добрия живот са резултат от споразумение между хората?

- А) Сократ
- Б) Протагор
- В) Аристотел
- Г) Платон

3. Какво изисква т.нар. златно правило?

- А) да правим на другите всичко, което ни хрумне
- Б) да не правим на другите това, което ще им навреди
- В) да не правим на другите това, което не искаме на нас да ни правят
- Г) да правим на другите това, което е добро според нашите представи

4. Кой философ смята, че моралната оценка на постъпките се основава на чувството ни за одобрение и неодобрение?

- А) Едмънд Бърк
- Б) Дейвид Хюм
- В) Готфрид Лайбниц
- Г) Имануел Кант

5. Коя етическа позиция твърди, че понятията за добро и зло зависят от личните възгледи на хората?

- А) дуализъм
- Б) платонизъм
- В) релативизъм
- Г) универсализъм

6. Какво означава думата „ислям“?

- А) подчинение на Бога
- Б) възхвала на Бога
- В) любов към Бога
- Г) страх от Бога

7. Кое от изброените НЕ е указание за добър живот според някоя от световните религии?

- А) двете крайности на добродетелта като средина
- Б) осемте стъпки на средния път
- В) петте стълба на вярата
- Г) десетте Божии заповеди

8. Коя от световните религии изисква от своите последователи „да обичат ближния като себе си“?

- А) ислям
- Б) будизъм
- В) юдаизъм
- Г) християнство

9. Коя религия проповядва, че всичко в живота е страдание?

- А) ислям
- Б) будизъм
- В) юдаизъм
- Г) християнство

10. Кое от изброените понятия НЕ е предложено от Виктор Франкъл като възможност за откриване на смисъла в живота?

- А) вяра
- Б) власт
- В) любов
- Г) творчество

11. Според коя етическа позиция добрият живот се постига чрез доброволно въздържание от земните блага и стремеж към духовно усъвършенстване?

- А) хедонизъм
- Б) епикурейство
- В) стоицизъм
- Г) аскетизъм

12. Какъв критерий за морална оценка на човешките постъпки предлага утилитаризмът?

- А) дълг
- Б) полза
- В) характер
- Г) удоволствие

13. Кое понятие изразява античния възглед за единството на добро и красиво?

- А) екстаз
- Б) катарзис
- В) мимезис
- Г) калокагатия

14. В естетиката възвишеното се определя като нещо, което е едновременно:

- А) красиво и страшно
- Б) красиво и приятно
- В) страшно и ужасно
- Г) грозно и добро

15. Коя е най-важната характеристика на гения?

- А) конформизъм
- Б) оригиналност
- В) подражание
- Г) сръчност

16. Кое понятие описва пречистващото въздействие на изкуството върху човешките емоции?

- А) екстаз
- Б) катарзис
- В) мимезис
- Г) калокагатия

II. Анализ на текст: Прочетете текста и отговорете на въпросите:

Представи си общество, което е изцяло в плен на дадена религия. Единствено тя предписва какво да се върши. Нейната традиция диктува начините на поведение и желаните ценности. Практически няма място за размишление. Естествено, можеш да се запитаеш как да се приложи правилото в един или друг труден случай, ала, общо взето, трябва само да се изпълнява: решението е налице, независимо от всякакви разсъждения. Истината е даденост, има я, известна е. Не е нужно да се търси или съгражда. В днешните развити общества обаче положението е свършено различно. Нравствените очевидности не са толкова ясни и определени, защото неизменно съществуват по няколко варианта на тълкуване на моралните казуси. (...)

При подобна множественост на нравствените критерии етиче-

ското размишление (...) се оказва абсолютно необходимо, доколкото в обществото, поело пътя на глобализацията, трябва да се полагат основите на съжителство между различни ценностни системи, които преди са били непознати или почти не е имало поводи за ежедневното им съизмерване. Вече не живеем при властването на един-единствен морал, който подрежда и контролира всичко. Напротив, занаят пред все по-често ще се озоваваме изправени пред разни гледници, пред много средоточия на преценка. Предизвикателството днес се състои в това да сторим така, щото те да се срещнат и сблизят, (...) да предложим решения, които да породят консенсус или (...) приемлив за всички сговор. Би могло да се каже, че новата мисия на етиката е в известен смисъл да устрои съвместния живот на различните нравствени системи.

Роже-Пол Дроа, „Диалог за етиката“,
превод Елена Константинова

Въпроси:

1. Какви са предимствата и недостатъците на живота в общество, чийто морал е изцяло определен от дадена религия?
2. Какви са предизвикателствата пред съвременните общества?
3. Коя е „новата мисия“ на етиката според автора на текста?
4. Как преценявате шансовете за успех и трудностите пред етиката в осъществяването на нейната съвременна мисия?

III. Казус:

Анализирайте казуса с помощта на въпросите, дадени след описанието на ситуацията:

Приятели играят заедно на интересна игра. Катя се опитва да шмекерува. Петър забелязва и се възмушава. Настоява за обяснение. Катя отговаря, че много добре знае, че не бива да нарушава правилата, защото така се разваля играта, но е решила да го направи само този единствен път, защото много иска да спечели.

- Според вас морална ли е постъпката на Катя?
- Коя от изучените етически теории може да приложи Петър, за да убеди Катя, че не бива да нарушава правилата на играта?
- Как щяхте да постъпите вие, ако бяхте на мястото на Петър? Какви щяха да са мотивите за постъпката ви?

IV. Напишете кратко философско есе по една от следните теми по ваш избор:

- *Човек е нещастен, защото не знае, че е щастлив.* (Фьодор Достоевски)
- *При философската дискусия печели повече онзи, който бъде победен, понеже увеличава своите знания.* (Епикур)
- *Красиво е онова, което улавяме, докато то преминава.* (Мюриел Барбери)
- *Всичко у вас да става с любов.* (св. апостол Павел)
- Всеки човек ли има достойнство?

КАКВО НАУЧИХМЕ?

Отговори на задачите: 1 – Г; 2 – Б; 3 – В; 4 – Б; 5 – В; 6 – А; 7 – А; 8 – Г; 9 – Б;
10 – Б; 11 – Г; 12 – Б; 13 – Г; 14 – А; 15 – Б; 16 – Б